ŚVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — **УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК**

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 125. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 2, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 2-го ЛИПНЯ 1993. Ч. 125. РІК С.

Закликають передати Чорноморську фльоту Росії

Севастопіль (УНІАР). — Тут 29-го червня відбулися офіцерські збори, у яких взяли участь 129 делегатів із 79 частин Чорноморської фльоти. На зборах були присутні також представники Севастопільської Міської Ради, Державної адміністрації міста, Верховної Ради Криму та Військової ради Чорноморської фльоти.

Збори ухвалили резолюцію, у якій висловлено недовір'я домовленням, ухваленим президентами України і Росії 17-го червня в Москві, як таким, що „не внесли розуміння щодо статусу фльоти та чорноморців". Офіцерські збори висловили тверде „ні!" розподілові Чорноморської фльоти, вважаючи, що вона має бути єдиною для України, Росії та всіх інших країн СНД. З метою зліквідувати всі протиріччя, офіцери пропонують передати Чорноморську фльоту під юрисдикцію Росії до кінцевих практичних рішень, поширивши на всю фльоту закони Російської федерації. Збори висловили вдячність Верховній Раді Криму, Севастопільській Міській Раді та тим громадським об'єднанням, які підтримали їх у боротьбі за збереження єдиної фльоти. Командирам з'єднань, частин та фльотських закладів офіцери запропонували з 1-го липня підняти на всіх кораблях та частинах фльоти Андріївські прапори Російської фльоти.

На адресу офіцерських зборів та Чорноморської фльоти надійшов лист, підписаний депутатом Верховної Ради Росії Пудовкіним, у якому повідомляється, що 9-го липня цього року Верховна Рада Росії має схвалити рішення про статус міста Севастопіль. „Росіяни розуміють, що політика, яку проводить українське керівництво, зайшла в глухий кут... Ми запевняємо моряків-чорноморців, що Росія з вами. Не віртe, що вас зрадили", — сказано у листі.

Чорноморська фльота, за наказом командування, закрила для українських риболовецьких кораблів найбільш перспективні рибні зони під приводом розпочатих стрільб. Самі ж стрільби призначені саме на час, коли настала сприятлива пора для вилову шпротів і кільки. Українським рибалкам все ж вдалося виловити 1,700 тонн шпротів.

Пікетували парляментську газету

Київ (УНІАР). — Тут 20-го червня вірні УПЦ КП пікетували редакцію газети „Голос України". Як заявив голова Пресового центру УНА, серед пікетувальників багато членів цієї організації. Олег Кубах сказав, що вірні пікетують редакцію на знак протесту проти наклепницької публікації, спрямованої проти Першоієрарха УПЦ КП Володимира (Романюка). Стаття надрукована 23-го червня під заголовком „Патріярший посох — до рук відлученого", у ній містяться перекручені і неправдиві факти, які ображають не лише Першоієрарха Київського Патріяршого Престолу, але й почуття мільйонів вірних незалежної Української Православної Церкви. У своєму зверненні до голови Верховної Ради Івана Плюща та до головного редактора „Голосу України" Сергія Правденка пікетувальники пишуть, що Митрополит Володимир є відомий правозахисник, який 20 років провів у тюрмах та концтаборах і від 1976 року належить до УАПЦ. Тому посилання на „документи", зфабриковані під час хвороби Патріярха Мстислава, є неприпустимими для офіційного органу українського парляменту. Пікетування завершилося переговорами з керівником відділу у справах релігії Лабунським, який пообіцяв надрукувати статтю, що її має подати Братство Андрія Первозванного.

Федеральний суд сумнівається, чи І. Дем'янюк є І. Ґрозним

Вашінгтон. — Федеральний апеляційний суд, що розглядає ще раз справу І. Дем'янюка, висловив тепер сумнів, чи І. Дем'янюк є справді Іваном Ґрозним горезвісним убивцем сотень жидів у концентраційному таборі. На підставі десятимісячного поновного розгляду цієї широковідомої справи звіт судді Томаса А. Вісемана мол. із Федерального суду повіту Нешвілл стверджує, що американська прокуратура, яка позбавила І. Дем'янюка його американського громадянства і видала доручення видалити його із ЗСА, не розглянула сумнівів, які існували, чи справді І. Дем'янюк був тим Іваном Ґрозним — відомим катом у концентраційному таборі в Треблінці.

Але офіційний звіт, приготований тепер на бажання Апеляційного суду в Сінсіннаті, заключується ствердженням, що федеральні судді, які працювали над цією справою, не переступили законів або зумисне не заховали ніяких доказів, які б звільнили І. Дем'янюка із поставлених йому оскаржень.

У висліді суддя Вісеман стверджує, що всі судові чинники діяли легально і мали право видалити І. Дем'янюка до Ізраїля, де його у судовому процесі в 1988 році засуджено за воєнні злочини. З таким рішенням апеляційного судді він уважає, що розгляд справи повинен бути закритий.

Однак невідомо, чи це викличе якісь дальші наслідки у поновному розгляді справи І. Дем'янюка, хоч апеляційний суддя ствердив, що американська прокуратура не розглянула всіх можливостей доказів, чи справді І. Дем'янюк був винен у першому періоді судження його на терені ЗСА.

Університет Ля Салл пропонує нову програму

Філядельфія, Па. — З початком наступного навчального року, який розпічнеться у вересні, Ля Салльский університет започатковує нову ділянку у своїй програмі для здобуття магістерського ступеня у галузі вивчення Центральної та Східньої Европи.

Виклади розпічнуться у четвер, 9-го вересня, у головному корпусі університету, 1900 В. Олней авеню. Керівник цієї нової програми д-р Леонід Рудницький підкреслює конечність сьогодні такої програми. Бо на його думку розпад СССР дав можливість країнам Центральної та Східньоїі Европи стати незалежними державами, а кожна з них потребуватиме окремої уваги, тому потрібне знання про кожну з них, щоб мати змогу краще з ними спілкуватися.

Ця новостворена програма на ступінь магістра буде вивчатися з двох перспектив: практичної та традиційної. Перша розглядатиме економічну, політичну і торговельну ділянки, а друга займеться вивченням літератури, історії та культури.

Серед пропонованих курсів є: Культури Центральної та Східньої Европи, Демократичний розвиток у Східній Европі, Великі німецькі мислителі, Модерна історія Східньої Европи, Вступ до економіки Центральної та Східньої Европи, Мистецькі твори слов'янської літератури, та Можливості на ринках Центральної і Східньої Европи.

Програма заплянована для учителів, антрепренерів і комерсантів, а також і для імігрантської громади. Для вступу на цю програму потрібно мати бакалявреат, дві рекомендації та „Міллер аналоджіс тест". Для більш докладних інформацій слід телефонувати до д-ра Л. Рудницького (215) 951-1200.

Помер скульптор І. Гончар

Київ (М.Б.). — Українське радіо 22-го червня передало сумну вістку, що в столиці України на 82-му році життя помер великий син України, скульптор, видатний діяч української культури Іван Гончар. В енциклопедії про нього сказано коротко: „заслужений діяч мистецтв з 1960 року", але вся Україна знає, що він справді Заслужений (з великої літери!). Це той Гончар, який створив унікальну колекцію старовинних предметів України і поряд з цим створив власне мистецтво на невеличкій приватній оселі в Києві. Зазнав жорстоких знущань з боку комуністичного режиму. Його хату, де містилися унікальні зібрання, комуністичні вандали кілька разів спалювали в 1970-ті роки, і навіть ще зовсім недавно, у 1990 році, знову спалили та знищили унікальні шедеври народного мистецтва.

Скульптор Іван Гончар

Народився І. Гончар 27 січня 1911 року в с. Лип'янці Чигиринського повіту на Київщині (нині Черкаська область) у багатодітній родині Макара та Агафії Гончарів. Закінчив Київську мистецьку школу 1930 року і з тих пір створив багато творів, які можна знайти в усіх кінцях України. Його пам'ятник Тарасові Шевченкові стоїть в Шешорах на Івано-Франківщині, Васильченкові — в Ічні, Іванові Гонті — в с. Гонтівці на Вінничині. Він створив композиції Тарас-водоноша, „Леся Українка", портрети, тощо. Великий подвижник на ниві мистецтва так і не дочекався більшого приміщення для свого музею й відійшов у Вічність.

Як повідомило Українське радіо, в похороні взяли участь представники уряду і сила-силенна народу. Панахиду відслужили Митрополит Філарет і Митрополит Володимир (Романюк), який також виголосив патріотичну промову. Поховали мистця на Байковому цвинтарі під звуки „Ще не вмерла Україна". Вічна йому пам'ять!

Владика Василь Лостен в десятий раз поїхав в Україну

Стемфорд, Кон. (В.Л-к). — Завжди активний, Владика Василь Лостен, Епарх Стемфордський, 30-го червня 1993 року вже десятий раз виїхав в Україну.

За кожним разом Владика везе зі собою багато того, що потрібне нашій Церкві в Україні. А ці потреби величезні. Там потрібна: матерія на ряси, готові ряси, фелони, відповідна духовна література та літургічні книги. Духовна Семінарія в Рудні, коло Львова, чи в Івано-Франківському і на Закарпатті потребують дослівно всього, щоб можна було провадити підготову нових священиків. Про все це дбає Владика Василь Лостен. Для провадження Семінарії Львівської Архиепархії в Рудні, Владика Василь відрядив двох своїх священиків, о. Івана Терлецького, який має великий досвід у керівництві семінарії, будучи довгі роки префектом у семінарії Колегії св. Василія в Стемфорді. Отець І. Терлецький займає там пост віцеректора й професора, а другий священик Стемфордської епархії о. Олександер Кенез є префектом і професором богословія.

Владика Лостен іде тепер з доручення Американського Католицького Єпископату в делегації, до якої належить Кардинал Джозеф Бернардин, Архиєпископ Чикаго і Архиєпископ Нюарку Теодор Мек Керік.

Дотепер Американський Католицький Єпископат зложив на цілі нашої Церкви в Україні 1,600,000 (мільйон шістьсот тисяч) долярів. Теперішня делеґація Американського Католицького Єпископату має перевірити, як використано цю суму на розбудову відродженої Української Греко-Католицької Церкви в Україні та запізнатися з дальшими потребами.

Беручи участь в нарадах Американського Католицького Єпископату, Владика Василь Лостен завжди старається, щоб із щедрої допомоги Американського Католицького Єпископату для Католицької Церкви у Східній Европі, одержала певну суму і наша Українська Греко-Католицька Церква в Україні.

Дав би Бог, щоб наша Церква в Україні вміло використала жертвенність американських католиків, а також труд і жертвенність самого Владики Василя Лостена.

Владика Василь Лостен візьме участь в З'їзді Молоді з нагоди 60-ліття УМХ і також везе квитки для учасників з України на З'їзд молоді у Денвері, Колорадо в серпні цього року, де католицька молодь Америки вітатиме Святішого Отця Папу Івана Павла II.

ВІДНОВИЛИСЯ ПЕРЕГОВОРИ ЩОДО БОСНІЇ

Женева. — У вівторок, 29-го червня, тут почалася чергова рунда переговорів в рамках міжнародної конференції щодо колишньої Югославії. Співголови Координаційного комітету конференції Турвалд Столтенберг (ООН) і Дейвід Овен (Европейська спільнота) проводять зустрічі з членами президії Боснії і Герцеґовини, а також з лідерами сербської і хорватської громад республіки — Радованом Караджечем і Мате Бобаном.

В центрі уваги учасників консультацій перебувають запропоновані 16-го червня сербами і хорватами зміни і доповнення до відомого пляну Венса — Овена. Сенс нової ініціятиви полягає у створенні в Боснії і Герцеговині конфедерації трьох самостійних етнічних груп — мусулман, сербів і хорватів. Згідно зі старим пляном, в республіці пропонувалося створити 10 провінцій, котрі не мали б прав суверенних держав.

Під час розмови з журналістами на женевському летовищі Р. Караджіч сказав, що від теперішньої рунди він чекає „прямих контактів" з мусулманською стороною і ясної відповіді, чи приймуть мусулмани пропозицію сербів і хорватів. Р. Караджіч дав до зрозуміння, що серби і хорвати можуть домовитися й без мусулман, якщо ті відмовляться від переговорів.

Несприятливим чинником цієї рунди переговорів є відсутність у Женеві лідера мусулманської громади Боснії Алії Ізетбеговіча. Напередодні нової женевської рунди він піддав гострій критиці сербсько-хорватську ініціятиву і сказав, що не прийме пляну поділу країни між трьома громадами.

ІЗРАЇЛЬ ВІДДАСТЬ ГОЛЛЯНСЬКІ ПАГОРБИ

Вашінгтон. — В середу, 30-го червня, представники Ізраїля на вашінгтонських переговорах щодо миру на Близькому Сході заявили, що жидівська держава добровільно відмовиться від Голлянських пагорбів, відібраних колись від Сирії. Агентство Ассошіейтед Пресс, повідомляючи про цей крок, трактує його як засіб, котрий спонукатиме Адміністрацію президента Билла Клінтона активніше втрутитися у переговорний процес. Зокрема очікується, що у відповідь на готовість Ізраїля віддати Голяни державний секретар З'єдинених Стейтів Ворен Кристофер відповідним чином вплине на сирійське керівництво. Спостерігачі передбачають, що цими днями, відразу після сингапурської конференції країн південно-східньої Азії, він відвідає Близький Схід.

У Державному департаменті високо оцінили нове наставлення Ізраїля і його готовість піти на територіяльні поступки. Ця остання ініціятива вигідно відрізняється від усіх попередніх. Як відомо, до цього часу офіційні ізраїльські чинники відмовлялися обговорювати, яку частину Голянських пагорбів вони віддадуть сирійцям до підписання мирного договору. Тепер наставлення щодо цього питання докорінно змінилося. Крім цього, Ізраїль запропонував палестинцям, що мешкають на Голянських пагорбах і у східніх районах Єрусалиму, брати участь у виборах на контрольованих територіях, чого раніше не дозволялося.

Померла Емілія Саноцька

Бруклін, Н. Й. — У четвер, 17-го червня, на 79-му році трудолюбивого життя померла Емілія Саноцька, секретарка 158-го Відділу УНСоюзу в Брукліні, Н. Й.

Емілія Саноцька народилася 8-го листопада 1914 року в Надвірній, у Західній Україні. Після закінчення учительської семінарії Сестер Василіянок у Станиславові, вчителювала в Україні та в Америці, куди переїхала по закінченні Другої світової війни.

В Америці Емілія Саноцька включилася в українське життя, зокрема на терені бруклинської громади, де була пресовою референткою 21-го Відділу Союзу Українок Америки.

Пост секретаря 158-го Відділу перебрала в 1975 році після смерти чоловіка д-ра Олександра Саноцького, який був довголітнім секретарем цього Відділу. Протягом багатьох років працювала дуже віддано для УНСоюзу, приєднала багато нових членів та брала участь у Конвенціях УНСоюзу, як делеґатка 158-го Відділу.

Покійна залишила у смутку дочку Оксану Лев з чоловіком Василем та з внучками Нянею, Олесею, Рутою і Маєю та дочку Уляну Саноцьку з чоловіком Аланом Фуртаком і внучкою Лялею, а також українську, зокрема союзову, громаду.

Св. п. Е. Саноцька

Відпровадили покійну на вічний спочинок родина, приятелі та численна громада, в тому числі і союзовці, до церкви Св. Духа в Брукліні та на цвинтар св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

КИЇВ. — Національний Банк України і Центральний Банк Росії дійшли до згоди щодо спрощення розрахунків між підприємствами прикордонних областей двох держав. Грошові операції здійснюватимуться через центральні банківські органи. Найближчим часом в Україні буде створена Міжнаціональна розрахункова палата, яка сприятиме адаптації української і російської банківських систем.

Підписали договір поміж університетами Ратґерс і Київським

Ню Бранзвік, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Тут, у будинку президента Університету Ратґерс підписано вранці 16-го червня знаменний договір із представниками Київського Державного Університету ім. Тараса Шевченка, і представниками Стейтового університету Ратґерс.

Учасники святкового Акту підписання договору (зліва): проф. Т. Гунчак, проф. П. Кононенко, д-р В. Забігайло, К. Вілер, декан Н. Шімагара, проф. І. Головінський. Сидять (зліва): ректор В. Скопенко і президент університету Ратґерс Ф. Лоренц.

У святочній церемонії, що відбулася у кабінеті президента університету Франціса Л. Лоренца, відповідний договір, що має п'ять параграфів, підписали президент Ф.Л. Лоренц і президент Київського університету Віктор Скопенко. Договір обіймає важливу справу виміни професорським складом і студентами, яка буде відтепер проходити у точно означених та узгіднених рамках як щодо часу, так і фінансових можливостей, які сьогодні для наукових сил України є дуже важливими з уваги на економічну ситуацію в молодій державі.

Підписують договір (зліва): В. Скопенко, П. Кононенко, Н.К. Шімагара і Ф. Л. Лоренц

Свідками важливої церемонії були: проф. Петро Кононенко, директор Інституту Історії при Київському університеті, д-р Володимир Забігайло, культурний радник амбасади України у Вашінгтоні, а з університету Ратґерс — проф. Нобуо К. Шімагара, виконуючий обов'язки декана університету Ратґерс, проф. Іван Головінський і проф. Тарас Гунчак, які були промоторами підписання цієї угоди.

У короткій промові після святкового акту президент університету Ратґерс заявив, що незвичайно вдоволений зв'язками, які ця угода уможливить, і хоч перші кроки в тому напрямі зроблено вже кільканадцять років тому, то із завершенням цієї акції тепер розпічнеться співпраця не лише з професорами-американцями українського походження, що були найбільш активні у цьому задумі (а тут мова йде про професора психології й заступника декана І. Головінського та професора історії Т. Гунчака), але і з науковими працівниками Київського університету. Тепер йтиме постійна праця і виміна науковим досвідом.

Після виміни підписів, свідком яких був також Кеннет В. Вілер, директор Міжнародних програм університету Ратґерс, відбувся неформальний обмін думками поміж гостями з Києва і в.о. декана університету Ратґерс Н.К. Шімагари та професорами цього ж університету І. Головінським, який був також переклада-

(Закінчення на стор. 6)

У СВІТІ

АВТА ВИРОБНИЦТВА „Американської великої трійки" появляться вперше на ринку в Китаї вже у серпні ц.р. Газета Китайської Народної Республіки „Піплс Дейлі" повідомила, що це вперше буде дозволятися громадянам купувати авта американського виробництва.

ЯПОНІЯ В ЦЬОМУ РОЦІ збереже за собою славу країни, товари якої є найбільш конкурентоспроможні на світових ринках. Про це свідчить доповідь, оприлюднена у Женеві Світовим економічним форумом і Міжнародним інститутом розвитку менеджменту.

МІНІСТРА ВНУТРІШНІХ справ Ізраїлю Аріє Дері, одного з найближчих прибічників прем'єра Їцака Рабіна звинувачено у хабарництві і зловживанні владою. А. Дері привласнив 500.000 дол., які були призначені для релігійних організацій.

Усі світлини з похорону Патріярха Мстислава І вміщені у нашому щоденнику з дня 1-го липня 1993 р. виконав Ярослав Кулинич

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members: 1 year* — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Змова терористів у Ню Йорку

Минулого тижня ФБІ виявило змову терористів, які — за проголошенням комунікату тієї установи внутрішньої безпеки — плянували провести динамітові атаки проти палацу Об'єднаних Націй на 1-ій авеню в Ню Йорку, проти головної квартири ФБІ та проти двох найбільших тунелів — Лінкольн і Голленд. Змовники заплянували вбити єгипетського президента Госні Мубарака, генерального секретаря Об'єднаних Націй Бутроса Ґалі та республіканського сенатора з Ню Йорку Альфонсо Д'Амато. Заарештовано вісьмох осіб, усі вони є мусульманами з табору фундаменталістів — релігійних фанатиків, які називають Америку „царством диявола".

Як це було після вибуху могутньої бомби у Світовому Торговельному Центрі у Ню Йорку, найвищому тамошньому хмаросязі, — тепер знову називається Іран, як країну найбільш причетну до тієї дії терористів, але поруч Ірану називається африканський Судан, який зберігає тісні зв'язки з Іраном. Як на глум, називається двох дипломатів Судану, членів дипломатичної місії тієї країни в Об'єднаних Націях, як співорганізаторів тієї змови. Посол Судану, очевидно, цьому заперечує. Арештування підозрілих прийшло після округло піврічного стеження за ними. ФБІ так дбайливо намагалося дістати безсумнівні докази вини арештованих, що має навіть деякі їхні розмови, записані на стрічці.

Загрожені установи скріпили свою охорону. Але це може стосуватися тільки до будинків. Провести ідеальну забезпеку нюйоркських тунелів — технічно неможливо. Дворейковим Голленд-тунелем і 4-рейковим Лінкольн-тунелем переїздять щоденно сотні тисяч особових та вантажних автомобілів — як можна перевірити, що ні один з отих автомобілів не везе вантажу динаміту чи потужної бомби, що її можна довести до вибуху далекосяжним апаратом!

Атака японських літаків на зосереджену у Перл Гарборі американську фльоту 4-го грудня 1941 року доказала, що нема ніякої забезпеки проти самогубних терористичних атак фанатиками „камікадзе". Якщо дійсно анонімовим терористам повелось би збомбардувати нюйоркські тунелі, то це була би катастрофа із сотнями людських жертв та мультимільйоновими матеріяльними втратами.

Фанатики — безвідповідальні й необрахувальні люди. Вже політичні фанатики неприємні, бо нездатні до співпраці з інакодумаючими, а найгіршими є фанатики релігійні, бо вірять, що вони є виконавцями Божої волі, що вони єдиноправедні, бо надхненні Господом. Будь-яка дискусія з ними виключена. У даному випадку фанатичне засліплення дійшло до такого безглуздого ступня, бо вони, ті терористичні змовники, виявлять причину своїх атак і вимоги до американського Уряду щойно після виконання терористичних актів.

Коли Господь хоче когось покарати — йому розум відбирає, — каже українська народна мудрість. Безмежна глупота терористів у тому, що вони не усвідомлюють, що неможливо стероризувати уряд американської великодержави терором супроти цивільного населення та взагалі будь-яким терором. Такий безглуздий терор доводить у реакції до найбільших зусиль — знайти докази, котра держава стоїть за тим терором, котра держава фінансує той тероризм, і вдарити по тій державі. Якщо тим інспіратором і „спонзором" є Іран, то це найбільш фальшивий шлях до виходу з міжнародної ізоляції, яка відбилася на внутрішніх відносинах в Ірані, створивши нелад і хаос. Погрожувати вбивством популярного президента Єгипту, союзника демократичного Заходу з Америкою у проводі — це практично мобілізувати проти Ірану й Судану цілого арабського світу. Остаточно мусять виграти тероризовані, а не терористи.

Та афера з терористами доказує, що упадок комунізму і кінець холодної війни не завів миру у світі. Антична мітологія заповіла, що до кінця світу злий дух Ариман буде поборювати доброго духа Ормузда.

В КАТМАНДУ, СТОЛИЦІ Непалю, вже тиждень тривають вуличні безпорядки, поліція декілька разів застосовувала вогнепальну зброю, у висліді 8 осіб убито, десятки поранено. Безпорядки виникли у зв'язку з тим, що комуністична опозиція намагалася організувати загальний страйк. Більшість населення не підтримала комуністів, однак коли вони вийшли на вулиці, до них приєдналися екстремісти і кримінальні елементи, які стали підпалювати авта, грабувати крамниці. Відтак поліція дістала наказ рішуче припинити акції вандалізму.

Микола Світуха

КИЇВ І ВАРШАВА — ПАРТНЕРИ ЧИ СОЮЗНИКИ?

I

Офіційна візита президента Польщі Леха Валенси в Києві 24—25-го травня дала підставу деяким европейським пресовим органам писати про нову концепцію реґіональної співпраці і безпеки, ядром якої мало б стати політичне і економічне партнерство трьох близьких сусідів — України, Польщі і Мадярщини. В майбутньому реґіональна сфера співпраці могла б охоплювати також Білорусь, Балтійські держави, Словаччину, Чехію, Молдову, можливо Румунію і Болгарію. Хоч дуже далека за своєю спроможністю від того, щоб стати потенційним другим НАТО (Лех Валенса назвав концепцію „НАТО-біс"), то все ж без сумніву така концепція має своїх симпатиків в Україні і серед її сусідів, які не бачать реальної можливости поширити систему колективної безпеки НАТО на всі держави Центральної і Східньої Европи. Але надійність концепції полягає таки в тому наскільки переконливо два найбільші сусіди — Польща і Україна, позбувшись упереджень основаних на відомих неґатив них подіях своєї історії, зуміють прямувати до створення нової оборонно-політичної конфіґурації у центрі Европи.

З цієї перспективи треба зупинитися на оцінці польською пресою політичної ситуації в Україні і спроможності Президента і Уряду України послідовно реалізувати стійку лінію закордонної політики. Пригадаймо, що візита в Україні Леха Валенси, разом з численною урядовою делегацією, збігалася з глибокою урядовою кризою у Києві на тлі змагу поміж Леонідом Кравчуком і Леонідом Кучмою за право керувати державою на основі надзвичайних повновластей. Ця ситуація дала підставу краківському польському тижневикові „Тиґоднік Повшехни" в числі за 30-те травня ц. р. висловитися критично про драстичний упадок престижу цілої української влади.

„Позиція уряду , — пише автор редакційної статті — позбавленого права видавання декретів і змушеного до нереальної програми, була рішучо послаблена. Позиція Президента, який поставив на вагу ввесь свій авторитет для того, щоб програти в найважливішій справі, зазнала болючого удару. Позиція Парляменту була поставлена під сумнів самим Президентом... який, в світлі загрози реформам, на взір Ельціна погрозив відкликом до волі народу. На жаль, таким чином Кравчук обнаружив усю свою слабість, пригадуючи, що він як був, так і залишився політиком без запліччя... Предивна епоха посткомунізму диктує, як видно, свої правила навіть політикам такої кляси як Леонід Кравчук".

Варшавський часопис „Політика" з 29-го травня ц. р. подав таку характеристику закордонної політики України: „Україна є драматично розтерзана. В плянах бачить свої зв'язки із Заходом, хоче бути 'помостом', 'лучником',.. тужним оком споглядає на Европейську співдружність. Дорога до Брюсселю провадить через Варшаву, тому в Києві уважно слідкують за польськими реформами... Але з Києва завжди ближче до Москви. Цю лекцію економічної і політичної географії принесли перші місяці незалежної України... Подібно неокреслена є українська концепція сфери безпеки і стабільности в Середньо-Східній Европі. Для чого саме мала б вона служити: творити протиросійський пакт, заступити зв'язки з НАТО, конкурувати з новою загальноевропейською системою безпеки?"

Тиждень пізніше в цьому ж часописі появилася довша стаття Аркадюша Прусіновського „Партнери, не союзники", в якій цей добре поінформований автор зробив недвозначний висновок що, після візити Валенси в Києві, концепція якогось „НАТО-біс" є в дійсності мертвою. Офіційним потвердженням такого висновку стала заява шефа Бюра народної безпеки Польщі Єжи Мілевського про те, що місце Польщі є у загальноевропейській системі безпеки, хоч він уважає, що там місце і для України.

Стаття Прусіновського дає підстави для висновку, що концепція „НАТО-біс" не мала підтримки міністра закордонних справ Польщі Криштофа Скубішевського, який доклав зусиль, щоб її серйозно не трактувати. Польські дипломатичні експерти вважали, що при теперішній нестабільности відносин поміж Україною і Росією, така ініціятива на рівні президентів обох держав — себто Польщі і України — не посилила б їх позицій у відношенні до Заходу. Протилежно, у Варшаві сподівалися що, під пресією Москви, Вашінґтон відмовлятиме Леха Валенсу від близького військово-політичного партнерства з Україною.

Закінчення буде.

Вісті з УВУ

Виставка Богдана Сороки

Від 21-го травня до 4-го червня у приміщеннях Українського Вільного Університету у Мюнхені, Німеччина, проходила виставка олій й графік львівського мистця Богдана Сороки. Вернісаж відбувся 21-го травня. Слово про мистця виголосив д-р Микола Шафовал. Під час вернісажу Б. Сорока поділився спогадами про свою мистецьку діяльність, представив дальші проєкти, над якими працюватиме, та відповідав на запити численних відвідувачів виставки, однієї з найбільш успішних в останніх місяцях.

Міжнародний конґрес у Венеції

25—26-го травня ц. р. в університеті у Венеції відбувся І-ий Італійський конґрес українознавчих студій. У конґресі взяло участь 17 наукових інституцій і надбудов, серед них і Український Вільний Університет з Мюнхену.

З доповіддю від УВУ був запрошений д-р Микола Шафовал. Однак він був перешкоджений іншими академічними зобов'язаннями і його доповідь „Значення українознавчих студій на Заході й роля УВУ" відчитала Таня Тарапацька-Шафовал.

Під час Конґресу засновано Італійську Асоціяцію Україністів. З рамен УВУ активізується співпраця з україністами університету у Венеції та налагоджено постійний обмін виданнями й вислідами дослідів.

УВУ й Інститут Ґетте

У процесі зміцнення зв'язків з німецькими установами, УВУ підготовив інтенсивний курс україністики для директорки новозаснованого Інституту Ґетте в Києві графині Уте фон Баудіссін. Курси тривали повних два місяці; з рамен УВУ було виготовлено першу картотеку основних видань, які мали б увійти до Бібліотеки Інституту в Києві, а також передано всі німецькомовні та вибір україномовних видань УВУ.

На закінчення цього інтенсивного курсу науковий співробітник УВУ д-р Микола Шафовал керував окремою сесією про українську проблематику в семінарі для працівників Інституту в колишньому Совєтському Союзі. По закінченні сесії відбулося прийняття для учасників семінару і керівників Інституту Йоганна Вольфґанґа Ґетте в мюнхенській резеденції графів фон Баудіссін.

Збірка праць д-ра В. Янева

У виданнях УВУ в липні 1993 року появиться з друку, як 13 том серії „Підручники", збірка вибраних етнопсихологічних праць проф. д-ра Володимира Янева — „Нариси до історії української етнопсихології".

Заголовок книжці дає простора етнопсихологічна синтетична праця, що друкується вперше. У ній автор зробив систематизацію і проаналізував висліди праць українських етнопсихологів до 1966 року. Як довідуємося з передмови д-ра Миколи Шафовала, авторові не було суджено самому приготовити текст до друку.

Шість передруків етнопсихологічних праць В. Янева творять в собі один закритий тематичний цикл з окресленням різниці між Сходом і Заходом, України, як частини Заходу, ідеалу української людини та цієї людини з перспективи зв'язків із суспільством, з Богом та з виховним ідеалом.

Іменний покажчик свідчить про пильну редакційну працю над виданням. Загальний обсяг праці — 217 стор. + XIII. Книжку можна замовляти, пишучи на адресу Університету.

Маріян Коць

ЗАУВАЖЕННЯ ДО РОЗВ'ЯЗОК

Немає сумніву, що незалежна Україна вимагає від нас на поселеннях жертвенности — від кожного без вийнятку, а не тільки від окремих осіб, може навіть давніше вже суґерованого рівномірно-добровільного оподаткування. Інакше може виглядати, що є група, яка потрапить хизуватися своїм патріотизмом та збирати звідусіль незаслужені похвали, тоді, коли в дійсності вона тільки вивчила методи й ними користується для стягання датків із справжніх, назвімо, патріотів на поселеннях.

Потреби України нині колосальні, і це в кожній ділянці, починаючи освітньою, медичною, а кінчаючи торгівлею. Здаватися на розумну дію самого Уряду України чи систему мережі, опановану однією, часто корумпованою властю, може призвести до руїни чи повернення в імперську підвладність.

Розв'язка була б упрощена, якби не була так скомплікована минулим совєтським володінням і ментальністю чотирьох поколінь рабства. Рецепт один — всі на становищах Уряду працюють тільки й виключно в дослівному значенні для народу. Не народ для них, а вони слуги народу. Чи впорається із цим завданням Уряд, чи знайдуться елітарні провідники, які доброю волею чи силою накинуть службу народові — покаже майбутнє.

Завдання непросте. Воно навіть не відчувається в середовищі духовности, яке мало б світити прикладом для інших. Церква справді в руїні. Не торкаючись самих роздорів між вірними, спричиненими таки ж тими церковниками, вона ще не збагнула своїх можливостей і обов'язків. Коли подумати про княжу добу, про ролю Києва, ролю тодішньої Церкви та про можливості, які дає цей фундамент під розвиток, а з тим і провідну ролю у слов'янському світі справжнього Київського Патріярхату, що охопить своїм крилом народи любови, Христової любови, зближаємось до одуховленої еліти.

На жаль, нація звикла до підпільної боротьби. Підпілля звужує наше мислення. Схвалює акції нетривкі. Мислить щоденним і збувається плянуванням з дня на день. Такою ж активністю. Будова держави вимагає плянування на сторіччя, але кожноденна реалізація в труді, посвяті без лявірувань. Чи знайдуться між нами оті плянувальники й трударі, гідні нашої нації?! Ми свідомі того, що де був зверхником над нами чужинець, якому ми з обов'язку були підпорядковані там підбирали собі служак, а не лідерів нації. Це помітне не тільки в Україні, а й поза нею.

Наше минуле, наша історія покладає на нас обов'язок змінити докорінно цілу систему служак і підніжків. Історія нашого народу тісно сплетена з релігією й вона сама стала релігією любови. Зразком для світової політики, якщо ми не хочемо продовжувати завуальовану політику насилля, розбою, нищення краси народів.

Свідомість ідеалів, історичної місії може відновити елітарну верству. А це й передумова, якщо ми не хочемо в останній вже раз згинути навіки.

Повернемось, однак, до буденщини — нашої допомоги Україні. Вичерпуються ресурси добродіїв. До багачів, гречкосіїв немає доступу. Мовчать їхні кишені. Так і воно залишиться. Вмиратимуть з довгом перед Україною.

Все таки є певне неузгодження. Хоч постали установи, які займаються збіркою фондів на допомогу, існують і центральні організації, — бракує всеохопности. Найкращим прикладом послужить звернення Представника УНСоюзу у Вашінґтоні в справі конечности натиску з нашого боку на наших конгресменів, аби із суми для держав колишнього Союзу приділено Україні відсотково пропорційну допомогу. Сталося інакше. Росія з 52.36 відс. населення отримує 62.46 відс., тоді як Україна з 18.19 відс. населення — тільки 2.64 відс. цієї допомоги. Знаємо, що ЗСА не сприяє і не має в плянах сприяти Україні, чого й найкращим доказом оцей показник. Однак, за словами Євгена Іванціва, представника УНСоюзу у Вашінґтоні, ми, громада, занедбали бомбардувати телеграмами, листами, телефонічними розмовами наших конгресменів і тому такий вислід. У порівнянні з росіянами українців набагато більше у ЗСА, тоді як це пояснити, що держава кпить собі із нас? А може таки ми самі винні? А може наша система зв'язку з громадою? Не можна вимагати від секретарів Союзу організувати мережу. Цього не можуть зробити обі „централі" через свої відділи. Не зроблять також і політичні угрупування, бо їх діяльність зараз таки знульована. А все ж таки потрібно знайти розв'язку.

(Закінчення на стор. 6-ій)

СПОДІВАЮЧИСЬ ВІДСУНУТИ бодай на деякий час вимоги уряду для оцінювання брутальних програм на телевізійних екранах, всі чотири американські телевізійні мережі погодилися на те, щоб на телевізійному екрані перед самим висвітленням даної програми остерегти батьків про якість цієї програми. Ці самі критерії оцінювання будуть також запропоновані газетам і журналам, які подають на своїх сторінках списки телевізійних програм, щоб мати змогу також у відповідний спосіб зазначувати брутальні програми.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ твердять, що президент Билл Клінтон, всупереч настоюванням американських збройних сил, відмовився дозволити на підземні ядерні випробування, заявляючи, що ЗСА не будуть першою країною, яка відновлять цю перевірку ядерної зброї. Це рішення Президента з одного боку дає йому можливість не мати непотрібних конфронтацій з членами своєї партії, але з другого боку відкидає цілковито рекомдації Державного департаменту та Департаменту оборони, як також і від працівників Ради крайової безпеки, які арґументували, що ці випробування є потрібними для безпеки ядерного арсеналу країни.

Микола Щербак

КАЛИНОВІ КЕТЯГИ

III

Жива правда — вдовина доля в поемі „Марія" пропікає душу гарячою сльозою. Порожня й холодна Маріїна хата гріє лише теплими спогадами й пам'яттю про чоловіка Івана і трьох синів, поляглих на кривавій війні. Трагічною балядою поет змальовує: поженились хлопці-молодці, поженились козаченьки:

Перший взяв собі Тополю,
Що прибігла із села
І на вірність в полі бою
В узголов'ї проросла.
Другий взяв собі Калину,
Щоб не в'янув крові цвіт,
Щоб кохати Україну,
А любити цілий світ.
Під чужим селом чи містом
Третій взяв собі Вербу,
Щоб світила жовтим листом
В тиху мамину журбу (стор. 148—149)

Загострена актуальністю Романюкова поема „Погром". Якщо йти за визначенням, що література й мистецтво відображають дійсність, те саме нашу погромлену дійсність і відбиває поема-мозаїка „Погром", супроводжена епіграфом-викликом із Шевченка: „Схаменіться, будьте люди!" Ми, нагадує тривожно поет, маємо відчувати „в душі важке ярмо вини" —

За знищену байдужістю природу,
За віру, що вбиваємо в собі (стор. 123)

З розчепленням атома, з винаходом сатанинської ядерної зброї „страх наступив людському родові на груди":

Рабами випадку ми стали, як поволі
Забули думати про вічне і святе:
Домівку отчу, колосок у полі,
Усмішку матері, що тугою цвіте (стор. 125)

У розгалуженій тематично поемі-мозаїці „Погром" виділяється ущіпливо-глумливе слово поета і про Кирпогнучкошченка, який своїх рідних „дітей віддав у нерідну школу", і про перевертня, байдужого до рідної мови, і про „безрідних злочинців"... Поет тонко висміює їх, хоч тут би знадобилася більше не іронія, а гостра сатира!

Не можна без зворушення сприймати поему Віктора Романюка „Коні". Заглиблюючись у таку, здавалося б, звичайну тему, поет зумів тонко показати чутливу любов другові людини впродовж віків — коневі,

Хто ради людської мети
І хліба людського щоднини
Впрягався в шлеї й хомути (стор. 160)

Виявляє поет любов тому, хто, фігурально кажучи, вславився у княжому Ігоревому поході, у героїчному українському козацтві, хто стрілою летів під Жовті Води!.. У всенародній боротьбі за волю слава здіймає крила і за наших днів, коли кінь рятує від смерти українську партизанку:

Берегом бігла, шукала човна,
Плавати, видно, не вміла вона —
Через ріку у незручній плавбі
Дівчину він переніс на собі (стор. 165).

Введена в поему трагічна баляда про старого героя-коня вражає свіжою мовою, великою напругою і вогняним завершенням!

Гриміла героїка, ниділи й чорні дні у виснажливій роботі. Найважчий коневий спогад — голодна весна сорок шостого року, як із господарем, знесилені і знедолені, поле орали — треба було орати й засівати ниву — надію на хліб насущний!

Твори В. Романюка відлунюють життя, пронизані емоційними струмами думки, осмисленням дійсности. Особливо глибоким диханням прикметна поема „Батьків заповіт", що завершує збірку „Горинь".

Найдорожче слово, оспіване поетом — Батьківщина — Україна, як розпростовує крила! Найвище слово — Любов, що „квітує, наче колос!" А найсвятіше слово — Хліб Насущний, що дає людям силу! Світлими заповітами промовляє Романюкова поема „Батьків заповіт" голосом зернини:

Я єсть зерня і голос подаю
З ґрунтів, ще теплих од долонь народу,
Що має житній хліб і прісну воду
І солов'я в калиновім гаю! (стор. 172).

Соловей у калиновім гаю — український волелюбний співучий народ і його солов'їна мова! Цвіт калини — краса на цьому світі! Калинові кетяги „у вересневім гаю" — наша Україна!

Калиновим цвітом і калиновими кетягами просвічують поетичні твори Віктора Романюка, талановитого українського поета-патріота!

P. S. Біографія Віктора Романюка, поміщена у книжці, показує, що поет плекає калиновий цвіт не лише в поезії, а й у національно-суспільній діяльності: очолює літературне об'єднання „Хвилі Стрия", Стрийську Крайову Організацію Народного Руху України, член Національної Ради Демократичної партії України і народний депутат України.

Україна й Америка — від Вільсона до Клінтона

На думку відомого українсько-американського діяча з Чикаґо, д-ра Мирона Куропася, стосунки американського уряду, особливо президентів, з українцями за останніх 90 років були різноманітними та навіть супротивними від однієї пори до іншої. Д-р Куропась, на запрошення 90-го Відділу Союзу Українок Америки, головою якого тепер є Марія Раковська, виголосив на цю тему доповідь в Українському Освітньо-Культурному Центрі у Філядельфії 3-го квітня ц. р.

Д-р Куропась під сучасну пору є найбільш відомий за свою щотижневу статтю в „Юкрейнієн Віклі" — „Фейсез ен Плейсез". В цій колонці він обстоює правду про нашу історію й сучасні справи свобідної України; це в супротиві різними американським чинникам, зокрема часописам, які все ще неправдиво, а то й вороже, насвітлюють українські проблеми та українську історію. обороняє він теж у своїх статтях християнські засади моралі, якими тепер нехтують, особливо відносно абортів, розпусти та гомосексуалізму.

Окрім статтей, д-р Куропась відомий друкованими працями (всі по-англійськи): „Сага про Україну — нарис історії" (1961), „Українці в Америці" (1972), „Штучний голод в Україні — педагогічний підручник для учителів" (1986), та „Українські американці — їхні коріння та аспірації" (1990). Був він теж директором федеральної агенції Акшон (Дія), спеціяльним дорадником в Білому Домі за президента Джеральда Форда, правним асистентом сенатора Боба Дола, 12 років віцепрезидентом Українського Народного Союзу, був членом американської комісії дослідження голоду в Україні.

Але головним його покликанням є педагогія. Будучи довголітнім вчителем і директором в публічних школах, він і сьогодні є помічником-професором в Північно- Іллинойському університеті.

Привітала д-ра М. Куропася перед доповіддю голова 90-го Відділу СУА Марія Раковська. Коротке біографічне слово про доповідача прочитала Віра Кліш.

Розпочав д-р Куропась свою доповідь відомостями з ранньої історії українців в Америці. Перша хвиля імігрантів була із Закарпаття в 1870-их роках, а в 1880-их роках була друга хвиля з Галичини. В тих часах нарід наш на американських землях не мав труднощів з американським урядом, а радше були проблеми етнічної свідомости. — не всі, що були *українцями*, вважали себе українцями. Були й поважніші проблеми на релігійному тлі — хоч переважаюча більшість українських імігрантів тих часів були католиками східнього обряду, стрінулися вони з нетолерантністю існуючої ієрархії латинського обряду, наслідком чого значне число українців східнього обряду пропали (етнічно) у російському православ'ї.

Стосунки, на ліпше чи на гірше, українців з американським урядом почалися за часів адміністрації президента Вільсона. У вирі Першої світової війни, Вільсон, який обіцяв українцям та іншим народам визволення з під ярем Російської та Австро-Угорської імперій, у Версалю передав Україну большевикам.

Під час каденції президента Гардінга Галичину перебрали поляки, але в Америці українське громадське життя росло й розвивалось, навіть мілітарно, прикладом чого була суспільна організація „Січ", члени якої, будучи рівночасно членами американської міліції, на свій час відбували військові маневри, підготовляючи себе до майбутньої визвольної боротьби за Україну.

Не визнавали Совєтського Союзу ані президент Гардинг, ані його наслідники Кулидж і Гувер. Під час їхніх трьох каденцій американський уряд не вмішувався в громадське життя українців в ЗСА.

Великі зміни зайшли під час каденції Рузвельта. Президент Рузвельт, здебільша завдяки фальшивим статтям, написаних про життєвий стан в Совєтському Союзі для „Ню Йорк Таймс" репортером Вальтером Дюранті, не тільки визнав СССР, але й стримав розвідкову діяльність Еф-Бі-Ай та розробив на американських землях всі українські мілітарні зусилля, які відбувалися в рамцях американської міліції (наприклад, „Січ"). Амбасадор до СССР Дейвіс складав Рузвельтові репортажі про прегарні життєві обставини в імперії Сталіна.

Цілком протилежно, між Рузвельт був наставлений до Совєтського Союзу президент Трумена. Після Потсдамської Конференції, висловився Труман так: „Сталін — це сучий син!" Згідно з цим поглядом, Труман ставився з великим підозрінням до комінізму загалом та до СССР особливо, започатковуючи „політику стримування" супроти Совєтського Союзу та, відраджуючи Рузвельта від насильного повернення втікачів із земель, окупованих большевиками, назад до тих земель, на жорстокі кари і смерть. Завдяки Труманові „Дисплейсд Персонз Акт" уможливив нову хвилю українців-імігрантів до Америки та врятував багатьом нашим людям життя.

Президент Айзенгавер намагався „мирно співжити" з совєтами, та й навіть припинив антикомуністичну війну в Кореї. Ясно, що інтереси українців не були йому надто важливі!

Д-р Куропась дав слухачам змогу зрозуміти наставлення до українців президентів Кеннеді та Джансона, коли згадав про започаткування антикомуністичної в'єтнамської війни першим та про неуспішне, бо передчасне, закінчення цієї війни другим, хоч Америка могла ту війну виграти.

Ніксонова політика „детанту" з совєтами була щодо українських інтересів жахливою, та можна радіти бодай тим, що Кіссінджер, державний секретар в адміністрації Ніксона, на думку Куропася, значно змудрів щодо комунізму за останні два десятиліття!

Адміністрація президента Форда, у якій д-р Куропась був спеціяльним асистентом в етнічних питаннях, була продовженням адміністрації Ніксона — дорадники були в більшості ті самі. Згадав прелегент свою пригоду з головою Нешинел Секюриті Кавнцил, коли той витяв з промови, написаної Куропасем для Форда, такі „політично неправильні" фрази як, наприклад, „залізна заслона", "ярмо пригноблення", „Берлінська стіна" і т. д. Цим головою був відомий нам з часів Буша Брет Сковкрофт!

Президент Картер дуже обставав за людськими правами, але, на думку доповідача, не здавав собі справи з того, що сов'єти мали намір перебрати світ. У покару за їхнє збройне вторгнення в Афганістан він втримав Америку від участи в Олімпіяді, яка того року (1980) відбувалася в Москві.

Значно помічнішим для українців, на думку Куропася, призвідцем занепаду совєтської „імперії зла" був Реґен. Той не тільки обставава за людськими правами, але й зайняв гостру поставу щодо совєтів своїми плянами створення „космічної зброї", на яку не міг спромогтися Совєтський Союз, бо це довело б його до цілковитого банкрутства, з чого здав собі справу Ґорбачов ще під час зустрічі з Реґеном в Рейк'явику. Д-р Куропась вважає, що Реґен виграв „холодну війну".

Щодо президента Дж. Буша, то ми всі пам'ятаємо, як він, перебуваючи у Києві, застерігав українців, щоб не були вони „самогубними націоналістами". Бушева адміністрація не тільки сприяла українцям, але й старалася врятувати Совєтський Союз від розпаду.

Від теперішньої Адміністрації Клінтона, на думку прелегента, не можна очікувати змін. Дорадники або ті самі, що були при Бушеві, або мають подібні погляди.

Подавши присутнім цей нарис наставлення американських президентів до українців та їхньої справи, д-р Куропась поділився своїми міркуваннями з приводу сучасної ситуації українців у ЗСА. Він вважає, що маємо три категорії ворогів. Перша — це університети, у яких викладають два покоління численних русофілів, найстарші з яких були ще професорами-втікачами царської Росії. Окрім цього, значне число безробітних совєтологів стали тепер „експертами щодо Росії". Вплив українського Гарварду, на жаль, малий, бо він публікує праці лише на теми, на думку Куропася, неконтроверсійні щодо сучасної України.

Другий ворог українців — це Державний департамент, де є багато бюрократів, які протягом довгих років виробили собі вигідні, і часто особисті, стосунки з московськими урядовцями, і тепер ті бюрократи вперто не хочуть мати до діла з урядами нових чотирнадцяти незалежних держав.

Третім ворогом є преса та інші чинники масової комунікації. За інформаціями про справи українські, чи взагалі щодо республік колишнього СССР, звертаються або до університетів, або до Державного департаменту.

Що нам зробити, щоб змінити становище? На думку д-ра Куропася, треба взяти приклад з жидів, які, мимо різних поглядів та численних суперечок одного з одним, створили єдиний Еврейський Комітет, який обстоює загальні жидівські інтереси перед світом, та який складається з представників з різних жидівських організацій, кожний представник якої має в Комітеті докладно визначну ролю. Без застосування подібної методи українці в Америці не досягнуть належного впливу на американський уряд.

Також радить нам прелегент бути терпеливими щодо України та не очікувати звідти чуда. Треба пам'ятати, що населення України дуже тяжко духовно, інтелектуально й морально потерпіло за сім десятиліть комуністичної неволі. Зцілення тих страшних ран вимагатиме довгого часу, а від нас — вирозуміння.

мгр Адемар Раковський

ОКОМ КІНЕМАТОГРАФІСТА ПО УКРАЇНІ

Члени Уряду України біля пам'ятника Слави у Києві 9-го травня ц. р. (зліва): прем'єр-міністер Леонід Кучма, Президент Леонід Кравчук, голова Верховної Ради Іван Плющ, міністер оборони Костянтин Морозов.

Фото Ярослава Кулинича.

Перший раз в 1971 році я поїхав з американськими кінематографістами через Москву до Ленінграду накручувати фільм про Ермітаж і панораму Ленінграду. Через тиждень я відлетів до Львова, де накручував цікаві фрагменти з історії міста, Янівський цвинтар, могили Січових Стрільців, Личаківський цвинтар, „чорний" ринок, побут наших людей в місті та поза містом. Тоді кожний мій рух був під наглядом кагебістів. І все ж таки я зумів передати фільм нашим людям, які приїхали з Америки. Увечорі кагебісти підіслали мого шкільного товариша, який намовляв мене, щоб я поїхав до моїх батьків. Довго не думаючи, поїхав на кілька годин до Мужилова. А вже другого дня коло 10 години ранку двох кагебістів покликали мене на допит, який тривав два дні. Тоді мені сказали, що кожний мій фільм ворожо наставлений проти Совєтської України і що дальші допити будуть в пого до Львова.

Після лікування радіяцією моєї тяжкої хвороби, за порадою Мар'яна Коця я вирішив поїхати в східню та центральну Україну, щоб зняти деякі кадри для фільму „Україна в огні".

19-го квітня ц. р. я в товаристві подружжя Коців і братанка пані Коць, Стаха Бегея, та Соні Вовк, по дорозі на Україну відвідали столицю Чехії Прагу, а відтак поїхали до Львова. У Львові ми розійшлися і умовилися 4-го травня бути в Черкаській області, в селі Стеблів, де відбулося величаве перепоховання балетмайстра та фільмового продуцента маестра Василя Авраменка.

Вчасі мого подорожування я відвідав Ходорів, Підгайці, Мужилів, Бережани, а відтак приїхав до Львова. Зі Львова в товаристві кінематографіста Вячеслава Камінського ми вирушили оглянути східню і південну частину України.

Прибули до Києва, а після

Антикомуністична маніфестація на вулицях Києва 1-го травня 1993 року.

Києві. Увечері коло готелю у Львові підійшли до мене два хлопці і сказали: „Перевірте свої вилоги маринарки, чи не почепили вам шпильку, бо будуть знати кожний ваш рух". На другий день по полудні, коли я відлітав зі Львова до Києва, підійшов до мене високого росту чоловік і заспівав „Ще не вмерла Україна", на що я не реаґував.

У літаку до Києва я молився, щоб той літак розбився зі мною, бо знав, що буде далі, коли я прибуду до готелю „Либідь". Там вже чекали три агенти і зразу забрали мене з собою на допити. На допитах мене змушували, щоб я передав їм фільм з першого Світового Конгресу Вільних Українців в Ню Йорку в 1967 році. Я сказав, що фільм не мій, а власником його є СКВУ. Тоді один із старших звернувся до асистента: „Принеси дані з архіву Ярослава Павловича, щоб він не думав що безпідставно чіпаємося до нього". Приніс масу рецензій про мої фільми та багато світлин, зроблених під час накручування певних подій з нашого життя.

Другий раз в листопаді 1990 року накручував я фільм з інтронізації Патріярха Мстислава І в соборі св. Софії в Києві. Тоді я відвідав Львів, Тернопіль, Почаїв та поїхав до Дрогобича, щоб зфільмувати сліди масових вбивств наших політичних в'язнів, яких доконало НКВД.

Третій раз побував на Україні в 1991 році, коли повернувся Патріярх Мирослав Любачівський до Львова. Тоді я відвідав Ужгород, Мукачів, Хуст, Чернівці. У 1992 році, в 50-ліття УПА, відвідав я Київ, Рівне, Луцьк, Горохів, Берестечко, Тернопіль, Івано-Франківськ, Калуш, Галич, Чорний ліс, був на відкритті пам'ятника Шевченкові у Львові, на Світовому форумі українців у Києві, проголошенні річниці незалежности України, фільмував перенесення тлінних останків Патріярха Йосифа Сліпого до Львова.

ля обіду в дуже переповненому поїзді вирушили в напрямі Полтави — землі Івана Котляревського. Поїзд мчить, а кругом бачимо безмежну рівнину та чорнозем. Дерева починають розцвітати, а люди як мурашки працюють на землі. Де-не-де бачимо сівалки, які сіють пшеницю та садять картоплю на колгоспних полях.

Перед 11-ою год. вечора ми були в Полтаві. Зустріли нас знайомі редактора Володимира Кардашева з Києва. Нас гостинно прийняли і розмова велася до пізньої ночі. Вранці ми поїхали оглянути історичні місця Полтави, були на полі бою, де боровся Іван Мазепа разом з королем Карлом XII проти царя Петра І. Потім поїхали у полтавські села, де бачили чисті привабливі хати, чули гарну українську мову. На жаль, зустрічали дуже мало молоді, яка переїхала жити до Полтави. Найбільше зустрічали старенькіх бабусь біля хат, які сиділи на призьбах.

Другого дня автобусом поїхали до Харкова. По дорозі бачили, як люди працювали на землі, вже на своєму власному полі — земля поділена і побиті кілки.

В Ню Йорку ми дістали адресу від Вячеслава Рисцова, і в Харкові могли перебути в його брата, дружини та мами, яка є лікаркою-пенсіонеркою. Тяжко жити з пенсії, яку одержує доктор, щоб легше було прожити, тримає дві кози, і саме в той день, коли ми прибули, народилося двоє козенят. Брат Олег дістав авто і ознайомив нас з містом. Відвідали ми місцеве відділення Руху. Я давно мріяв відвідати місцевість біля Харкова, яка називається Кулиничі. Так і сталося: ми поїхали до цього сила. Населення налічує понад три тисячі. Я думав, що це мусить бути якийсь великий совєтський герой, якщо його іменем назвали цю місцевість. Коли приїхали під будинок сільради, побачили на машті синьо-жовтий прапор, а на багато нижчому машті був червоний. Прийшовши до бюра, на стіні над бюрком побачили портрет Леніна, а під ним сидів голова місцевої ради. Звернувся до нас російською мовою. Я сказав, що називаюся Кулинич. Тоді він почав говорити українською. У розмові я спитав, звідки пішла назва села Кулиничі. Пошукавши в архівах, прочитав, що в XVII ст. там поселилося двох хоробрих козаків, які називалися Кулиничі і цю місцевість названо їхнім іменем.

Далі мандруємо по селах, бачимо хати майже пусті, і насувається мені на думку, чому на східні землі України масово переселяються німці, росіяни, поляки, татари. Прибувають переважно з Сибіру, Казахстану та інших місць. Чому ми, діяспора, не включимося в масову допомогу нашим братам і сестрам повернутися з Сибіру і Зеленого клину, прибути на східню Україну. Адже це люди, які найбільше потерпіли від комунізму. На Україні майже кожна родина була переслідувана. Моя родина також була на Сибірі. Мама була засуджена на п'ятнадцять років тюрми, сиділа в тюрмах Риги, а відтак у Ленінграді.

Ми повинні стати місіонерами наших знедолених людей на Сибірі. Включитися в масову збірку серед нашого поселення в Америці, Канаді, Австралії, Англії, Франції, Німеччині, Бельгії та інших країнах під патронатом Світового Конгресу Вільних Українців. До цієї масової збірки повинні включитися старші і молодь.

Нашим святим обов'язком є відвідати доми земляків, які повинні прийти на допомогу знедоленим людям, що повернуться з Сибіру на східню та центральну Україну. Навіть якщо певні люди можуть прийняти збірщиків не дуже прихильно, то тоді спокійно подякувати їм, хоч вони нічого не дали, і не тратити надії — відвідати другий раз, а на третій напевно причиняться до того великого діла.

Україна знаходиться у великій загрозі. Люди, замість того, щоб думати про єдність, згуртування в дальшій боротьбі за справді демократичне суспільство, створили велику кількість партій, розпорошили свої сили. Тому у частини населення виникло вороже ставлення до Уряду України, а велика кількість партій призводить нашу Батьківщину тільки до занепаду, бо вони є шкідниками рідної держави. Щоб скерувати свої зусилля на поборювання шкідливих елементів, вони тим самим допомагають ворогам боротися проти нашої незалежности.

Я багато разів об'їхав увесь світ і не бачив жодної країни з таким чорноземом і багатством, як на нашій Україні. Якщо ми тепер втратимо нашу Батьківщину, вона ніколи не відродиться знову. І тому наші сусіди стараються всіма силами нас роз'єднати, щоб легше їм було забрати наші землі.

З Харкова відлітаємо до Одеси. За годину ми опинилися в Одесі, взяли таксі і ознайомилися з містом та великим портом. Це зробило на нас велике враження. Поїхали за Одесу до великого монастиря, де зустрілися з монахами. Перші слова до нас були такі: „Ви напевно автокефальники, якщо так, то дати дозвіл на фільмування ми не можемо". Після того ми відчули, що не є бажані гості серед них. Відходячи з монастиря, ми подали їм руки, але вони не попрощалися з нами. З Одеси виїхали до Черкас і примістилися в готелі „Дніпро". Заплатили три тисячі купонів (один американський дол.). Відтак поїхали до Корсуня та на перепоховання Василя Авраменка в Стеблові. Зі Стеблова ми поїхали до Києва, там зупинилися в дуже гостинному та патріотичному домі родини Юрія Батюка, який був викладачем інституту в Кам'янець-Подільському, викладав мови англійську, грецьку та латину. Дружина — інженер архітектор. В їхньому товаристві відвідали оперний театр імени Шевченка. Нас було троє і за квитки заплатили 480 купонів, це приблизно 16 центів.

1986 році я зі своїм молодшим сином Любомиром відвідали Нову Ґвінею. З міста Порт Мозбі відлетіли в джунглі, де проживають цілком диким життям канібали (людоїди). Там накручували фільм — фрагменти з їхнього життя.

В часі нашої праці натрапили на місіонерів, які жили там з родинами та маленькими дітьми. Не маючи школи для дітей, науку провадили через радіо. Вони жили в дуже тяжких і небезпечних обставинах. Це були місіонери американці, англійці, французи, голяндці та інші. Вони спеціяльно присвятили своє життя цивілізуванню тубільців.

Чому ми не можемо стати місіонерами для власного народу, який так потребує нашої помочі? Тут нам не потрібно ризикувати своїм власним життям, тільки добрим серцем — подати руку як брат братові!

Я. Кулинич

Могила полеглим героям на центральному цвинтарі у Підгайцях Тернопільської області.

Колишня гімназія у Бережанах на Тернопільщині.

Новоприбулі українські еміґранти в Америці

Зліва: Ярослава та Мирон Пилип'як з сином Святославом і організатор УНС Едвард Кухар.

Травень — чи не найкраща пора року для подорожування. Стейт Вашінґтон, північно-західня частина З'єднаних Стейтів Америки, де навіть серед літа біліють засніжені шпилі гір Олімпія, а стрункі велетні-смереки сягають під небо, надають своєрідности цій частині Америки. Погода — неначе вимріяна. Приємно прохолодні ранки і вечори, чисте повітря, без жодної хмаринки на небі, суха соняшна погода серед дня. Тільки на нашій Союзівці, влітку, можна сподіватись такої побажаної погоди.

В цьому стейті, поблизу міста Сієтл, в містечку Рентон, поселились недавні еміґранти-українці. Члени цієї групи — це п'ятидесятники, віруючі християнської релігії, жорстоко переслідувані совєтською владою і російською Церквою. Обставини незавидної долі змусили цих людей врешті залишити рідні землі, щоб свобідно прославляти християнську віру. Вони використали еміґраційну квоту, якою виздили совєтські громадяни жидівської віри. Після виїзду з України опинилися на Словаччині, в Братіславі, звідти переїхали до Австрії, перебуваючи там у загальному приміщенні для втікачів з країн Східньої Европи. Відтак переїхали до Італії. Тут ними зацікавилась Епископальна Церква Америки і, після полагодження урядових формальностей, нашим п'ятидесятникам сказали приготовлятись в подорож до Америки, в околицю Сієтл, в стейті Вашінґтон. Повище згадана американська Церква знайшла їм приміщення в місті Рентон та заплатила за кожну родину одномісячну оплату за мешкання. В містечку Рентон тепер перебуває майже тисяча родин українських п'ятидесятників.

Як новий організатор в Українському Народному Союзі, на мене звернув особливу увагу новий заступник секретаря 496-го Відділу УНСоюзу в Сієтл, Ваш., Мирон Пилип'як, котрий минулого року приєднав 38 нових членів. Він, зі своєю дружиною Ярославою та синком Святославом, прибув у стейт Вашінґтон з групою родин п'ятидесятників три з половиною роки тому.

Маючи недавно нагоду перебувати в стейті Вашінґтон, я потелефонував до М. Пилип'яка та попросив його згоди на зустріч. Він радісно прийняв вістку про відвідини представника бюра УНС з Джерзі Сити, а через три дні я вже мав честь бути гостем в хаті Мирона і Ярослава Пилип'яків. Мої відвідини припали якраз в обідню пору. Господар, почав обід молитвою — це традиція п'ятидесятників перед приступленням до кожної трапези. При смачному борщі та варениках, приготованих Ярославою, обговорювались теми сучасного економічного становища України. М. Пилипяк згадав, що всіх українців-п'ятидесятників виїхало приблизно двадцять тисяч родин. Більшість з них перебуває в західніх стейтах Америки, а також розкинені по стейтах Вашінґтон, Ореґон і Каліфорнія. Родини п'ятидесятників взаємно помагають одна одній. Вони втримують високий рівень моральної поведінки, не курять, не вживають алькоголю, подружжя не розводяться, цінять фізичну і психічну активність життя. Повністю віддані вірі в Бога. Вони переконані, що сильна віра в Бога помогла їм приїхати до Америки, влаштуватись та вільно прославляти Бога. При зустрічі ці люди вітаються християнським привітом: „Слава Богу".

Прибувши на постійне поселення до Америки, українці-п'ятидесятники стали взірцевими та корисними мешканцями цієї країни, а незабаром стануть добрими її громадянами, залишаючись при цьому свідомими українцями. З вдоволенням вітаю зацікавлення УНС в цих людях, новоприбулих еміґрантах в нашу країну поселення. Певен, що поповнюючи ряди УНС, вони стануть відчутною опорою нашої установи, а УНС буде невід'ємною частиною їхнього життя.

Едвард Кухар

ЗЕЛЕНИЙ КЛИН ЖИВЕ І ЗЕЛЕНІЄ

Дорогі брати і сестри із західньої української діяспори!

Мені завжди хочеться інформувати вас про все, що відбувається в житті нашого Товариства Української Культури на Зеленому Клині, членом котрого я є. Хочеться, щоб ви знали, що тут, в далечині від батьківщини, віддаємо всі свої сили, щоб протоптана піонерами-українцями стежка не заросла бур'яном.

Отже, з чого складалася наша діяльність у цьому році? В січні ми дуже гарно відсвяткували Різдво Христове. Лише другий раз ми святкуємо це велике свято, тому що тільки в січні 1991 року Товариство офіційно зареєстровано. За два роки Товариство зміцніло і всі українці горнуться до нього, як до рідної матері. Збори у нас бувають один раз на тиждень, і на них щоразу ми приходимо, як на якесь велике свято.

Учасники 5-го З'їзду українців Далекого Сходу.

У березні, 18-го дня, відбулася у нашому Товаристві науково-практична конференція, присвячена 110-ій річниці масового переселення українців на Далекий Схід. В 1883 році на Далекий Схід приїхали з Одеси, пароплавом, перші переселенці з України. Це були селяни з Чернігівської, Полтавської та Київської губерній. Але існують також письмові відомості, що ще в 1872 році рушили з Чернігівщини 12 підвод з членами сімох родин (41 особа), вони пробивалися 2 роки і три місяці на Далекий Схід, тоді ще дикий та страшний. Тоді ще пароплави з Одеси не ходили, то мусіли добиратися на підводах. Це була мандрівка відважних піонерів Зеленого Клину, що пробивалися крізь дику тайгу, степи, гори, через невідомі ріки, зимою в дошкільні морози, а вже коли починалася хуртовина (а селища траплялися на шляху дуже рідко) то хоч пропадай. Першого мандрівника з тих піонерів прізвище було Спиридон Вовк. І на Далекому Сході зійшли посіяні українські зернятка. Почалося велике українське життя. Були тут українські школи, технікуми, театр, видавництва, але коли сюди прийшла червона большевицька влада, то все це було зруйноване, заборонено, а провідників сіл розстріляли, або забрали в концетрційні табори.

В перепису 1926 року до української національности і мови призналось 315.000 осіб. Насправді було близько півмільйона, але це вже діялося по арештах. З колективізацією почалася й русифікація, поступово наша мова почала вимирати. Народження дітей большевицька влада записувала росіянами, не дивлячись на те, що їхні батьки належали до української національности. Перестали ми чути українське слово та пісню.

Вибачте, що я відійшов від теми сьогоднішнього життя нашого Товариства. Також дуже гарно ми відсвяткували Шевченківські дні. Посилаю таку фотографію. Відкриття цього свята почалося з могутнього Шевченкового „Реве та стогне..." у виконанні Ансамблю Пісні і Танцю Тихоокеанської Фльоти, керівником котрого є Анатоль Калекін, а його заступником — В. Кравець. Вони обидва — українці, та господар клюбу, де відбувалося це велике свято, Терновий, також українець.

Слухаючи це безмежно зворушюче „Реве та стогне..." багато людей не могли від хвилювання втримати сліз.

Тепер хочу написати про найголовнішу подію, яку сміло можна назвати історичною. Дня 19-го березня розпочав свою роботу 5-ий Далекосхідній З'їзд українців. Хочу пригадати, що 4-ий З'їзд відбувся у жовтні 1918 року. Тоді він випустив Деляраціює до світу в справі визнання державности України, запроєктував Конституцію Українського Далекого Сходу. Говорилося, що треба закріпити за Україною Зелений Клин як її майбутню складову частину, заторкувалися справи кооперації та військові. Щодо війська то внесено меморіял до рук Головнокомандуючого альянтських військ ген. Жанена. У ньому вимагали зформувати українську армію числом 40.000 осіб, дати їм зброю і фінанси. Вказувано, яка б це була поміч і оборона Зеленої України перед большевизмом, адже тут більшість населення становили українці, і вони ставилися вороже до большевизму, але в цьому ген. Жаненом було відмовлено.

На Шевченківському святі.

І тільки тепер, після такої довгої перерви, ми зібралися на черговий, 5-ий З'їзд українців Далекого Сходу. Відкрив З'їзд Зеленого Клину представник Товариства „Україна" на Далекому Сході Андрій Попок. Участь в роботі взяли делегати та гості з Сибіру та Далекого Сходу, з Іркутську, Біробіджану, Хабаровську, Спаськ-Дальнього, Усірійську Великого Каменя, Сахаліну та інших. Спершу ми плянували запросити також гостей із західньої діяспори, але, на жаль, нам це не вдалося виконати, не дозволив фінансовий стан сьогоднішнього нашого життя.

Найголовнішим вислідом з'їзду було рішення створити Об'єднання „Зелений Клин". До нього ввійшли Приморський та Хабаровський край, Амурська область та Сахалін. Створено координаційну раду, до якої ввійшли голови всіх осередків, а також секретаріят у складі 5-ти осіб — з представницькою, координаційною, інформаційною, економічною та міжнаціональною функціями.

Мали ми дорогого гостя з Києва, депутата Верховної Ради Олеся Гудиму. Ми дуже вдячний, що він у такий нелегкий для України час приїхав до нас. Привіз для нашого Товариства книжки українських письменників з їхніми автографами та книжку з автографом від президента Леоніда Кравчука.

Хочу подякувати через „Свободу" всім українцям в Америці та Канаді, котрі прислали для бібліотеки нашого Товариства книжки та журнали. Вони для нас дуже потрібні. Не забувайте про нас і в майбутньому, бо хоч Зелений Клин живе, зеленіє і розквітає, без підтримки і допомоги ми не можемо обійтися. Слава Україні!

Українці Зеленого Клину святкують Різдво Христове.

Василь Світальський

Північний Ню Йорк відзначує річницю голоду

Українці, що живуть в північній частині стейту Ню Йорк, зорганізовано відзначують 60-ту річницю Великого голоду, розпочавши з днем 1-го червня окремою програмою, що відбулася під пам'ятником Тарасові Шевченкові о год. 6-ій вечора в Трой, Н. Й.

Посадник міста видав проклямацію, якою американські офіційні чинники призначили день 1-го червня Днем Скорботи, а участь у тому сумному святі взяли політичні представники усіх довколишніх міст, як також стейтові асамблімени та сенатори. Після короткої церемонії траурний похід зі свічками пішов від пам'ятника до української православної церкви св. Миколая, де відбувся Молебень, в якому взяли участь представники місцевого духовенства усіх віровизнань та численна українська і американська громади.

Одним із головних промоторів тих святкувань, як також інших громадських починів активної громади околиць Олбані-Трой-Коговз, є о. Іван Куліш, парох церкви св. Михаїла в Гадсон, Н. Й. Отець І. Куліш саме закінчив працю, як касир Комітету відзначення 200-ліття міста Гадсон, що відбулося ще в 1985 році, але працю продовжувано аж до травня цього року. Він також був головою святкувань 1000-річчя Хрищення України і є членом ряду важливих українських організацій, в першу чергу допомоги Україні, допомоги дітям Чорнобиля, Американців за Людські Права в Україні і є членом Руху.

Саме перед роком в травні 1992 року о. І. Куліш був організатором разом із д-ром Осипом Морозом відвідин представників університетів і менаджменту з України, які вивчали в стейті Ню Йорк міське управління і економічні справи.

Н. Н.

У Дітройті вшановано жертви голоду в Україні

Наші громадські централі в ЗСА — УАКРада і УККА — спільно заплянували провести по всіх осередках нашого поселення вшанування пам'яті жертв спричиненого Москвою голоду в Україні в 1933 році. Завданням першої частини цього пляну було поінформувати якнайширші кола американського суспільства про цей злочинний голод нашого народу, про який не тільки ми, але і всі люди доброї волі в цілому світі не повинні забути і тим самим зрозуміти становище зрозуміти становище сучасної України в справі її оборонної спроможности.

Згідно з цим пляном, місцеві відділи наших централь під проводом Зенона Васильковича і мґра Бориса Потапенка створили спільний комітет, який постановив звернутися з проханням до парохів усіх наших церков, до місцевих єпископів та до парохів 40 церков різних обрядів, щоб вони всі разом, запросивши своїх парафіян, у вівторок, 1-го червня ц. р. відправили соборну Панахиду у великій римо-католицькій церкві, розташованій при головній маґістралі в центрі метрополії Дітройту. Відповідні інформації та запрошення були розіслані теж пресовим органам та телевізійним станціям. Координатором Панахиди був парох церкви св. Йосафата у Воррені о. Вернад Панчук, ЧСВВ. Панахиду сослужили Єпископ Олександер та 14 священиків, а відповідав хор церкви св. Йосафата. Відповідні до Панахиди проповіді виголосили парох гостинного „Храму малої квітки" монс. Алекс Брунет та о. В. Панчук, який теж прочитав лист від Билла Клінтона, в якому він згадує про сповнення заповіту Т. Шевченка та зобов'язується підтримувати демократію та боронити людські права в Україні. При вході до церкви члени наших молодіжних організацій роздавали інформативні брошурки і летючки про нашу трагедію в 1933 році. Присутніх було понад 500 осіб, але в більшості це була наша громада. Тому треба мати на увазі, що ми мусимо доставити американцям наші інформації до їхньої хати дорогою преси, журналів, книжок, телебачення і фільмів, бо вони самі масово до нас і наших відправ та маніфестацій не прийдуть.

Друга частина пляну вшанування жертв голоду відбудеться восени у формі академії.

Роман Лязарчук

НОВІ ФАКТИ ВКАЗУЮТЬ на послаблення економіки у трьох важливих ділянках: купівлі нових житлових будинків, зменшення чи радше занепаду довір'я покупців до загальної економіки в країні та недовір'я до головного урядового індексу передбачень. Хоч більшість аналітиків сподіються на кращий економічний зріст у другому півріччі, все ж таки сьогоднішні числа підказують, що риск дальшого економічного зросту починає збільшуватися.

Український Хор „Думка" в Ню Йорку
ділиться болючою вісткою з членами і українською спільнотою, що 11-го червня 1993 р. відійшов у вічність незабутній приятель нашого Хору

СВ. П.

МСТИСЛАВ

ПАТРІЯРХ КИЇВСЬКИЙ І ВСІЄЇ УКРАЇНИ, УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ.

Опечаленій родині складаємо глибоке співчуття.

УПРАВА ХОРУ

Зауваження...

(Закінчення зі стор. 2)

Ні, це не про тисячі долярів йде мова. Це не для задоволення однієї лікарні, школи, міністерства. Справу маємо із мультимільйоновими пожертвами. З досвіду знаємо, що Україна не одержить ці доляри у валюті. Але ж держава, в якій ми платимо податки, є громадянами, закупить для України і заплатить за ліки, влаштування шпиталів, промислові обладнання, чи Урядом України намічені потреби.

Якщо ми занедбали й не відгукнулися, потрібно це виправити й на будуче мати готову мережу зв'язку між нами й Конгресом чи Урядом ЗСА. Найпрактичнішим є церковні громади-парафії. Вони єдині щотижня притягають до себе на годину-дві більшість українців. Отож вони мають, чи то за дозволом Митрополії, чи Єпископату, чи їх ініціятивою стимулювати збірні листи до наших конґресменів чи сенаторів, аби Україна відчула, що ми справді існуємо й маємо свій голос в урядах.

Дуже побіжно торкнуся також Фонду допомоги амбасадам. Вона конечно потрібна. Однак, відступаючи з дотеперішніх приміщень, замість ставити вимоги для побільшення його чи передачі в наші руки цілих будинків, тільки за бажанням позбутися отої колгоспної системи, ми добровільно зрікаємось із права власності й до всього майна колишнього Союзу. Чи не краще було б підшукати фахівців-адвокатів, бо в нас покищо таких немає, які за зібрані нами фонди оскаржать совєтські дипломатичні установи у присвоєнні чужого, награбованого ними майна, якраз і в колись поневоленій Україні. А цього майна поза межами колишнього Союзу більйони долярів у своїй вартості. Іноді це навіть палати, як приміром, в маленькому мадярському місті Дебречині. А що вже говорити про ЗСА й інші світові потуги?

Організуймо себе діловo! Доволі принижень і поневірянь!

Св. п. І. Чинченко

28-го травня у Вінніпезі на 88 році життя перестало битися серце великого українського патріота, священика Івана Чинченка. Похоронні відправи відбулися 2-го червня. Поховали його на православному цвинтарі Ґлен Іден.

Отець Іван Чинченко відомий був далеко за межами Вінніпеґу своїм жвавим зацікавленням політичними подіями в Україні, а також суспільно-громадськими справами української діяспори. Відомий він був також своїми публіцистичними статтями, у яких він, не вагаючись, висловлював власну, не раз контроверсійну думку. Особливо знаний був Іван Чинченко у колі колишніх українських дисидентів. У найреакційніші часи переслідувань української інтелігенції він розпочав широке листування із сім'ями заарештованих українських патріотів, організовував для них матеріяльну допомогу, підтримував їх морально. Родини Ігоря й Ірини Калинець, Стефанії Шабатури, священика Василя Романюка та багато інших мали від Івана Чинченка постійну матеріяльну підтримку.

Св. п. Іван М. Чинченко

Якось під час допиту Надії Світличної органами КҐБ її спитали: „Ви ось листуєтеся із Іваном Чинченком. А чи Ви знаєте, хто він такий?" — „Знаю, він священик, доктор наук", — сказала Надія. „А яких наук?" — допитувалися слідчі. „Не знаю", — відказала Надія. „Доктор антирадянських наук! Ось яких наук він доктор!" — зловтішно повідомили слідчі.

До своїх „антирадянських" поглядів отець Чинченко прийшов не відразу. Народившись на Кіровоградщині 1905 року в родині селянина, Чинченко здобув вищу освіту лікаря-ветеринара, розпочав наукову працю, викладав у вищих школах у східній Україні. Після приєднання Західної України доля закинула Чинченка до Львова. Він вірив радянській пропаганді, що західні українці терплять страшенну нужду під панською Польщею, що їм заборонено українську мову і українські школи. Та й багато чого іншого твердила совєтська пропаганда у тому ж репертуарі.

Яким же безмежним було його здивування, коли Чинченко зблизька побачив Львів, західних українців і порівняв їхнє життя із життям своїх земляків на східній Україні. Так, дискримінація українців була неабияка, але ж хіба можна було порівнювати цю її із російським життям селян, із повальними арештами і переслідуваннями інтелігенції у східній Україні? Ось як писав Іван Чинченко про свої враження зі Львова у своїх спогадах: „З тугою на серці дивився я на чепурненькі галицькі села з чистенькими білими хатами, гарно покритими соломою, а де-не-де і цинкованою бляхою, й порівнював теперішній вигляд нашого села, теж колись мальовничого, а тепер напівзруйнованого і до краю зубожілого... Особливо щеміло серце, коли я бачив хлопчиків у чистеньких вишитих сорочках. Хотілося підбігти, схопити на руки і розцілувати..."

Виявилося, що західні українці, попри дискримінацію, все ж таки мають свої українські установи, гімназії, осередки Просвіти та інші національні інституції, що цілком замовчувалося совєтською пропагандою. Ось так і прийшов Чинченко до своїх „антирадянських" і „антимосковських" переконань.

Надісланий до Львова для реорганізації Львівської Ветеринарної Академії, І. Чинченко із запалом серця узявся за українізацію цієї інституції, всіляко сприяв українській молоді поступати сюди на навчання і здобувати вищу освіту. Колишні студенти ветеринарного інституту у своїх спогадах згадують про свого колишнього ректора теплими словами вдячності і поваги. Вони не лише підкреслюють його патріотизм, але й відвагу, з якою він, як міг, боронив студентів і охороняв їх від арештів. А терор і арешти були тоді у Львові щоденною практикою.

Потрапивши після закінчення війни до Канади, отець І. Чинченко і тут не забуває про своїх земляків, полишених у таборах переміщених осіб. Він активно включається у політичне і громадське життя української громади, організовує спонсорство для українських родин у Німеччині і спроваджує їх до Канади.

Отець І. Чинченко прожив довге і плідне життя. Мав він природний, допитливий розум, надзвичайно розвинуте почуття гумору. Був цікавим співбесідником. Але й мав характер. Іноді дивував своїх друзів непередбаченими вчинками. Але яке значення має все це тепер, на тлі його великого і небайдужого життя? Іван Чинченко мав неабиякий журналістичний дар. Не раз своїм гострим пером і звичкою говорити те, що думає, викликав у людей роздратування. Адже правда очі коле. Однак зробив він за своє довге життя багато добра людям і рідній землі. Він жив нею, Україною.

Вічна ж йому шана і пам'ять!

Раїса Мороз

Підписали...

(Закінчення зі стор. 1)

чем, і проф. Т. Гунчаком у приміщеннях ректора. Президент Київського університету В. Скопенко інформував присутніх про працю цієї учбової інституції, про велике число професорів та 160 катедр і 25,000 студентів та про спосіб навчання і поділ студій. Він також розповів, що Київський університет має подібні вимінні договори з рядом університетів, як, наприклад, з Ягайлонським у Кракові, чотирма університетами в Німеччині, в Болгарії, у її столиці Софії, у Братиславі на Словаччині, у Брні в Чехії, Дебречині в Мадярщині, а також з університетами у Франції, Італії, Китаю, Японії, Південній Кореї, на Тайвані, а в останньому часі і Англії. Звичайно такі договори підписуються на п'ять років. Робочі програми на виміни розроблюються, звичайно, на два роки, і це вже по лінії окремих факультетів відповідних університетів згідно з угодами. Обидва гості з Києва пояснили також деканові Н.К. Шімагара спосіб дослідницької та учбової праці в Київському університеті і праць інститутів в їхній системі, які займаються вузькими спеціяльностями, даючи можливість їх студіювати.

В розмовах заторкнуто також питання оплат в університеті Ратґерс для майбутніх гостей-науковців з України та студентів, звідти ж. Справу студентів вирішиться щойно на 1994/95 учбовий рік, бо спочатку слід зробити підбір відповідних кандидатів і полагодити справу їхнього фінансування на терені ЗСА. Виміна професорським складом може відбуватися вже відтепер. Саме восени цього року проф. Т. Гунчак, отримавши стипендію Фулбрайта, буде мати можливість впродовж навчального року викладати історію в Київському університеті.

Декан Н.К.Шімагара зі свого боку інформував про університет Ратґерс, його факультети та систему навчання.

Після цієї вичерпної виміни інформаціями усі присутні перейшли до професорської їдальні на приватний полуденок для запрошених гостей. В часі полуденка слово виголосив його господар декан Н.К. Шімагара, висловлюючи радість із того що старання довгих років врешті-решт увінчалися успіхом і наукову виміну можна скоро розпочати.

Ректор Київського університету В. Скопенко подякував господарям і згадав, що він був тут вперше у 1978 році, коли розпочато переговори у справі наукової виміни, але в тому часі була ще потрібна на таке апробата уряду СССР. Сьогодні у вільній Україні Київський університет підписує такі угоди, які уважає за потрібні, без нічиєї згоди, і вже досі подібних договорів підписано біля сорока.

Опісля гості з Києва оглянули ще приміщення університету, його широкий простір у товаристві проф. Т. Гунчака та проф. І. Головінського, промотора, як згадано цієї події.

Про цю знаменну подію подала широку вістку університетська газета „Ратґерс Фокус" з датою 25-го червня з відповідним поясненням і світлиною підписання договору.

ДВІ ДОБИ ТРИВАЮТЬ збройні сутички між ізраїльськими військами і бойовиками ісламського опору на півдні Ливану. В комюніке проіранської шіїтської організації Гезболла повідомляється, що її прихильники двічі відбили спроби ізраїльських вояків вглибитися на територію Ливану в районі Дабша—Мардж. Як засвідчують представники ООН у Ливані, ізраїльські броневики просунулися на 3 кілометри вглиб ливанської території, прагнучи оточити великий збройний підрозділ ісламістів, котрий діє в так званій зоні безпеки.

Україна на міжнародній арені

1 травня 1993 р. Осередок російських і східньоевропейських досліджень Стенфордського університету влаштував конференцію п. н. „Україна на міжнародній арені". У ній взяло участь понад 150 учасників, у тому числі вчені, студенти й члени української спільноти північної Каліфорнії.

Директор осередку проф. Александер Даллін відкрив конференцію підкреслюючи значення України на міжнародній арені й, висловлюючи зацікавлення Стенфордського університету в себе розвинути україністику. Д-р Франк Сисин, директор Центру Досліджень Історії України ім. Петра Яцика при Альбертійськім університеті, а тепер гість-надзвичайний професор ім. Кендала в Стенфордському університеті, накреслив значення Україні на міжнародній арені від Київської Руси до нинішніх часів. У наступній сесії проф. Андрей Кортунов, голова відділу вивчення політики при Інституті дослідження ЗСА й Канади Російської академії наук, а тепер професор політології Каліфорнійського університету в Берклі, розглянув різні впливи на дальший розвиток відносин між Україною й Росією. Тоді проф. Норман Наймарк (Стенфордський університет) розглянув становище незалежної України в Східній Европі взагалі, а її віднošення до Польщі, Мадярщини, Чеської Республіки й Словаччини зокрема. Він висловив своє вдоволення, що україністика повертається на своє слушне в царині східньоевропейських, а не російських досліджень.

У наступній сесії про українців і росіян як сусідів проф. Ольга Андрієвська (Трентський університет) розглянула складні відносини між українською й російською інтеліґенцією в XIX і ранньому XX ст. Проф. Лілія Шевцова, заступник директора інституту міжнародних економічних і політичних досліджень Російської академії наук та гість-професор відділу політичних наук Каліфорнійського університету в Берклі, розглянула подібності між сучасними українськими й російськими державами й суспільствами.

По полудні Борис Тарасюк, заступник міністра закордонних справ України, відчитав доповідь про закордонну політику України та її турботи про безпеку. Опісля говорили три дискутанти. Проф. Дейвид Головей (Відділ політичних наук та співдиректор Осередку міжнародної безпеки та контролі зброї, Стенфордський університет) та проф. Джордж Бан (Осередок міжнародної безпеки та контролі зброї) звернули головну увагу на питання ядерної зброї. Проф. Ґейл Лапідус (Відділ політичних наук Каліфорнійського університету в Берклі та голова Берклі-Стенфордської програми совєтських і післясовєтських дослідів) розглянув причини, чому академічні й урядові кола так повільно усвідомлюють значення українців і української держави.

Конференцію закрив проф. Далін, відмітивши значення першої наукової конференції про Україну на міжнародній арені. Він подякував учасникам і публіці за успішний перебіг конференції, а зокрема Ірині Барнс, асистентці директора, за організаційну працю. Промовці й члени української громади продовжували свої дискусії під час вечері, на якому Ольга Олійник дала концерт на бандурі.

Н. Н.

ПРЕЗИДЕНТ ТАЙВАНЮ Лі Денгуей відмовився від збільшення власної річної платні, мотивуючи це тим, що „фінансове становище на острові не є досить добре". Так само вчинив і віцепрем'єр, попросивши викреслити себе зі списку урядових чинників, котрим, згідно з прийнятою постановою, належиться збільшення платні на 8 відсотків. 70-річний президент дотепер діставав 30,000 дол. річно. Відомо, що президент Тайваню мешкає з родиною у маленькому скромному будиночку в центрі Тайбею.